

LAUSUNTO
12.8.2016 / Mehu- ja säilyketeollisuus

Valtiovarainministeriö
Vero-osasto
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

valtiovarainministerio@vm.fi
pia.kivimies@vm.fi

Asia: **VM064:00/2016 Luonnos hallituksen esitykseksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain sekä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamiseksi**

Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys (jäljempänä yhdistys) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain sekä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamiseksi. Luonnos on helppolukuinen, selkeäsi laadittu ja arvioinnit on tehty aikaisempia ehdotuksia kattavammin.

Yhdistys tukee Elintarviketeollisuusliiton lausuntoa ja kannattaa makeisten ja jäätelön valmisteveron poistamista. Myös jään ja lumen rajaaminen veron ulkopuolelle korjaa tulkintaongelman ja on perusteltua.

Yhdistys vastustaa virvoitusjuomaveron säilyttämistä etenkin merkittäviä määriä kasvipohjaisia raaka-aineita sisältävillä juomilla. Valmisteveron nopea nousu aiheuttanut seuraavia ongelmia kotimaiselle mehuteollisuudelle:

- mehujen kokonaisynti -30 % 2015 vrt. 2010 (1-7 kk myyntivolyymi, suuri kaupparyhmä)
- kymmeniä työpaikkoja on lakkautettu teollisuudessa
- mehualan kansainvälinen kilpailukyky heikentynyt
- verotus on poliittinen riskitekijä mehualan yrityksille Suomessa
- investointihalukkuus on laskenut, näkymät heikot
- kasviksia, hedelmiä ja marjoja jalostavan elinkeinon kiinnostavuus laskenut

Virvoitusjuomaveron kohtuuttomasta taakasta yhdistyksen yrityksille voi hyvänä esimerkkinä todeta Eckes-Granini Finlandin, joka vuonna 2015 maksoi 47,5 M€ liikevaihdolla 17,9 M€ virvoitusjuomaveroa (**37,6 % lv:stä**).

Tämän lisäksi yritys tietenkin maksoi myös normaalin yhteisöveron.

EU:ssa on 27 jäsenmaata. Useissa EU-maissa täysmehut huomioidaan osana kasvis-ten ja hedelmien kulutusta lisäämään tarkoitettua "Five a Day" -kampanjaa. Myös UK:ssa täysmehut rajataan virvoitusjuomaveron ulkopuolelle. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi kohdassa 1.3. Kansainvälinen kehitys on nostettu tarkoitushakuisesti esille vain ne harvat maat, joissa virvoitusjuomien valmisteverotusta on tai suunnitellaan.

Missään muussa EU-maassa kuin Suomessa ei tietääksemme kohdisteta valmisteveroa kasvipärsäisiin raaka-aineisiin pohjautuviin mehuihin tai keittoihin.

Mikäli virvoitusjuomaverolaki jätetään voimaan, esittää yhdistys seuraavia huomioita:

1. Vuonna 2014 annetuissa uusissa ravitsemussuosituksissa kasvikset, marjat ja hedelmät muodostavat ravitsemuksen perustan. Kasvis-, hedelmä- tai marjaraaka-aineiden käyttö juomissa tulee nähdä osana terveellisen ravitsemuksen edistämisyrittämiä.
2. Lain alkuperäinen tarkoitus on ollut vähentää hiilihappoa sisältävien virvoitusjuomien käyttöä niiden painonhallintaan liittyvien negatiivisten vaikutusten vuoksi. Riskiin perustuvasta verotuksesta on painopiste siirtynyt viime vuosina valtiontalouden tasapainottamiseen ja maatalouspolitiikan välineeksi.
3. Hallituksen esitys tuo hyvin esille virvoitusjuomaveron ensisijaisen perusteen eli valtiontalouden tasapainottamisen. Fiskaalisuus on aikaisempaa keskeisempi lain tavoite makeisten ja jäätelön verovapauden myötä. Veron porrastus juoman soke-ripitoisuuden mukaan ei ole perusteltavissa valtiontaloudellisilla tavoitteilla.
4. Nyt samalla on hyvä tarkastella voiko lain piiriin kuulua vielä muita merkittäviä juomaryhmiä, jotka perustuvat kokonaan tuontiraaka-aineisiin ja heikentävät elintarvikkeiden ulkomaankaupan tasapainoa. Näin valmisteverotaakan kohtuuttomuutta voitaisiin järkipäristää ja verotuoton taso säilyttää.
5. Negatiivisen ohjauksen vähentämiseksi tulisi siirtyä positiiviseen ohjaukseen ja pyrkiä lisäämään kasvipohjaisten raaka-aineiden käyttöä ja rajoittaa vain lisättyjen sokerien määrää juomissa.
6. On virheellistä valtiontukiongelman näkökulmasta verrata mehuja esim. vain verotomiin maitojuomiin. Koska kaupassa myytävissä hedelmissä, marjoissa ja vihanneksissa (tuoreet, pakasteet) ei ole valmisteveroa, on mehuja valmistavan teollisuuden vaikea ymmärtää, miten hedelmä mehuksi puristettuna joutuu rankan verotaakan kohteeksi. Jalostamattomia hedelmiä ja marjoja myyvä yritys saa selvää verotukea verrattuna hedelmiä ja marjoja juomaksi jatkojalostavaan yritykseen.

Valtiontukiongelmaa voi löytyä mietittäessä laajemmin kuluttajan valintoja tuoreiden hedelmien, pakastettujen marjojen tai hedelmästä valmiiksi puristetun juoman ja smoothien välillä. Iso osa kaupasta ostettavista hedelmistä ja pakastemarjoista käytetään nykyään kotona itse valmistettavan smoothien valmistukseen. Kaupasta ostettavassa valmiissa hedelmäsmoothiessa on aina 0,22 €/l virvoitusjuomaveroa.

Yhdistys vaatii konkreettisia muutoksia lakiehdotukseen sekä tullitariffinimikkeistön tulkintaan seuraavia poikkeuksia:

Nimi: Laki virvoitusjuomaverosta

Veron nimi tulee muuttaa alkoholittomien juomien valmisteveroksi.

Peruste: Nykyinen nimi ei kuvaa todellista veropohjaa ja johtaa kuluttajaa harhaan. Uusi nimi helpottaa sekä toimijoiden että valvovan viranomaisen toimintaa.

Viiden litran yläraja poistetaan.

Perustelu: Ei ole perusteita olla verottamatta isoja pakkauksia. Sama tuote, sama vero. Fiskaalisin perustein on ohjattava myös volyymituotteet veron piiriin.

1 § Soveltamisala (4 mom.)

Verovapaus, joka liittyy alle 50 000 litran tuontituotteiden luovuttamiseen kulutukseen, on poistettava.

Perustelu: Lain ei tule antaa mahdollisuutta haitallisille verojärjestelyille, jotka vääristävät kilpailua markkinoilla. Litrarajan tarkoitus on helpottaa pientuottajien asemaa ja tämä on hyvä säilyttää.

2 § Määritelmät

Poistetaan kohta 4) sokerittomat tuotteet

Perustelu: Siirrytään yhteen alhaiseen verokantaan fiskaalisin perustein. Porrastettu vero vääristää kilpailua, sillä kuluttaja ei kaupassa erota mikä on matalamman veron piirissä ja mikä korkeamman.

Kohta 3) ”*Maitoa korvaava kasvipohjainen juoma*” tulee korvata uudella enemmän tuoteryhmää kuvaavalla termillä: ”*ilman lisättyä sokeria kasviksista, marjoista, hedelmistä, viljasta, pavuista, pähkinöistä ja siemenistä tehdyt juomat*”.

Perustelu:

Lakiluonnoksessa esitetään siirrettäviksi veron ulkopuolelle juomia, joiden pääraaka-aine on vesi ja joissa kuitenkin tuotenimessä ilmoitetun ns. pääraaka-aineen määrä on käytännössä jopa alle 5 %!

Hallituksen ehdotuksessa mainitaan, että ne ovat maitoa korvaavia – harhaanjohtavan maito-nimen ja valkoisen värinsä vuoksi! Kaikki kasvipohjaiset juomat voidaan katsoa olevan yhtä lailla vaihtoehtoisia eri käyttöyhteyksissä ja ne tulee samoilla perustein vapauttaa virvoitusjuomaverosta. (Termi maito on varattu maidolle, muut ovat juomia.)

Maustamisella ei ole olennaista vaikutusta ravitsemuksellisesti, joten esim. aromin, mausteen tai vaniljan käyttö tulee sallia. Tähän tuoteryhmään voidaan liittää lisättyjen sokerien määrään liittyvä rajaus esim. 4,8 % kuten esityksessä on mainittu. Pähkinöiden, papujen, herneiden ja viljojen määrän tulee olla merkittävä.

Määrittelyyn tulee tarkentaa tarkoittaako 4,8 grammaa sokereita / 100 ml lisättyjen sokerien määrää vai kokonaissokereita.

4 § Verottomuus

Verottomien tuotteiden listaan vaaditaan lisättäväksi:

6) juomat ja muut jalosteet, jotka sisältävät kasvis-, hedelmä-, pähkinä-, vilja-, papu- ja/tai marjapohjaisia raaka-aineita merkittävän määrän

7) elintarvikkeet, joilla on EFSA:n hyväksymä terveysväite

Perustelu:

Kasvisten, marjojen ja hedelmien kulutusta eri muodoissaan tulee edistää. Kuluttajahintoja nostavasta ja kulutusta alentavasta verotuksesta tulee luopua näiden juomien osalta. Yhdistys esittää merkittäväksi määräksi kasvis- tai hedelmäraaka-aineita ja/tai näiden seoksia esim. vähintään 24 % tai marjaa vähintään 10 % juomissa kaikissa juomien tullitariffiryhmissä.

Sokerien lisäämistä eli lisättyjen sokerien määrää voidaan tarvittaessa rajoittaa. Marjojen luontainen happamuus voi edellyttää hieman sokeria maun parantamiseksi ja tämä tulee huomioida. Marjajuomissa (esim. puolukka, karpalo, herukat, hilla, mustikka, tyrni, vattu, variksenmarja) lisättyjen sokerien kohtuullinen määrä on 8 g/100 ml.

Elintarvikkeet, joille on myönnetty EFSA:n hyväksymä terveystieteellinen väite, ovat tieteellisesti tutkittuja, turvallisia ja kuluttajille ravitsemuksellista lisäarvoa tuottavia tuotteita.

Juomapakkauusvero

Esityksessä ehdotetaan, että juomapakkauusverosta luovutaan jään ja lumen osalta. Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys kannattaa tätä ehdotusta.

Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys lisäksi vaatii, että eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain perusteita muutetaan tässä yhteydessä vastaamaan nykyaikaa ja saatetaan laki kilpailullisesti neutraaliin muotoon. Ko. tulkinta on jo vuosia ollut ongelmallinen ja aiheuttanut runsaasti palautteita sekä Elintarviketeollisuusliittoon että ymmärtääksemme myös ministeriöön. Kustannusvaikutus valtiontaloudelle on oletettavasti pieni, koska esimerkiksi pikaripakkauksia on melko vähän markkinoilla, mutta muutoksen merkitys pk-yrityksille on suuri.

Yhdistyksen muutosehdotus, jossa lisäys kursivilla:

1 § Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta nestepakkauuskartongista tai vastaavista muista materiaaleista valmistettuihin juomapakkauksiin sekä niihin kuuluviin esimerkiksi muovista tai alumiinista valmistetuista kansiin, pakkauksen kuuluessa viralliseen kierrätysjärjestelmään.

Perustelu: Juomapakkauusveron tavoitteena on ohjata juomapakkausten käyttöä ympäristöystävälliseen suuntaan. Verovapaita pakkauksia ovat nyt pantilliset sekä (ainoastaan) nestepakkauuskartongista valmistetut pakkaukset. Tämä sanamuoto antaa perusteetonta kilpailuetua niille toimijoille, joilla on isot volyymit ja mahdollista investoida kalliisiin nestekartonkipakkauuskoneisiin. Käytännössä esim. Tetrapak tai Combibloc. Tämä pakkaustapa ei ole sen ympäristöystävällisempi kuin esim. laminaateista, pp-muovista tai kartongista valmistetut kierrätyskelpoiset pikarit. Juomapakkauusveron perusteena oleva elinkaariarvio on vanhentunut ja koko kierrätysjärjestelmä uudistunut Suomessa.

Koska juomapakkauusvero on korkea (+51 snt/l) pk-yrityksille, tulee sanamuotoa muuttaa esityksemme mukaisesti vastaamaan nykyaikaa jo tämän muutoksen yhteydessä.

Lainaan erään toimijan näkemystä juomapakkausverosta: ”Tämä säädöskytkentä tiettyihin pakkauskoneisiin on aikansa elänyt ja joutaa roskakoppaan, sillä niin paljon teknologista kehitystä on pakkauspuolella tapahtunut”.

Yhteenveto

Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys vastustaa virvoitusjuomaveron voimaan jättämistä erityisesti kasviksia, hedelmiä ja marjoja merkittäviä määriä sisältävien tuotteiden osalta. Em. tuotteille tulee olla sama rajausta veron ulkopuolelle kuin hallituksen esityksessä mainituille kasvipohjaisille ”maidoille”. Yhdistys vastustaa myös haitallisten verojärjestelyjen mahdollisuutta juomien tuonnissa.

EFSA:n hyväksymän terveystieteen omaavat juomat tulee rajata veron ulkopuolelle, jotta kuluttajat voivat hyötyä terveyttä edistävästä pitkäaikaisesta tuotekehityksen tuloksena syntyneistä tuotteista.

Viranomaisten suuri harkintavalta veron soveltamisessa on lisännyt valtioneuvoston kiristä ja hallinnollista taakkaa toimijoille. Vuodesta 2011 alkaneiden virvoitusjuomaveron nostojen jälkeen mehualan volyymit ovat pudonneet merkittävästi. Mehujen ja mehukeittojen verotus on nyt kohtuuttoman korkea aiheutettuun riskiin nähden.

Juomapakkausveron pieni perusteiden muutos tulee tehdä samassa yhteydessä. Muutos parantaisi nopeasti paikallisten toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Elintarvikeketju koostuu eri toimijoiden yhteistyöstä. Kaikkien työ elintarvikeketjussa on merkityksellistä ja jokainen yritys on arvokas työnantaja. Elintarvikkeita jalostava teollisuus on Suomessa tärkeä teollisuudenala, joka jalostaa kotimaisia alkutuotannon raaka-aineita, tarjoaa työtä suomalaisille ja valmistaa kotimaisia turvallisia elintarvikkeita kuluttajille. Jos kotimainen jalostava teollisuus ei toimita elintarvikkeita kauppaan, niin hyllyt täyttyvät tuontituotteilla. Meille kaikille on tärkeää, että toiminta on kilpailukykyistä ja kuluttajat luottavat suomalaiseen elintarvikeketjuun.

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Kunnioitavasti,

Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys

Elisa Piesala
Toimialapäällikkö, asiamies

Elintarviketeollisuusliiton yhteydessä toimiva Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys edustaa Suomessa toimivia mehu-, hillo- ja säilykealan yrityksiä. Sen jäseniä ovat Eckes-Granini Finland Oy Ab, Orkla Foods Finland Oy, Herkkumaa Oy, Hunajainen SAM Oy, Kaskein Marja Oy, Kiantama Oy, Maustaja Oy, Pakkasmarja Oy, Polarica Oy, Refresco Finland Oy, Riitan Herkku Oy, Oy Roberts Ab, Saarioinen Oy, Sauvon Säilyke Oy sekä Valio Oy. <http://www.etl.fi/etl/toimialayhdistykset.html>